

Pojem „zboží“ a § 446 obch. zák.

V případech, kdy aplikace obchodního zákoníku vyplývá z dohody stran podle ustanovení § 262 odst. 1 obchodního zákoníku, je nepochybné, že, vzhledem k postavení stran nebo charakteru závazkového vztahu, nelze pojem zboží omezit pouze na věci, které kupující nabývá od jiného podnikatele, aby je mohl dále prodávat, když takový výklad by, zejména ve vztahu mezi nepodnikateli, popř. mezi podnikateli, ale mimo rámec jejich podnikatelské činnosti, eliminoval možnost dohody předvídané tímto ustanovením.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Odo 964/2002-98, ze dne 30.7.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. M. Ř., zastoupeného JUDr. L. E., advokátem, proti žalované Š. A. a.s., zastoupené JUDr. J. Ž., advokátem, o určení vlastnictví, vedené u Okresního soudu v Mladé Boleslavi pod sp. zn. 9 C 210/2001, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 15. května 2002, č.j. 29 Co 159/2002-59, tak, že rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 15. května 2002, č.j. 29 Co 159/2002-59, a rozsudek Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 4. prosince 2001, č.j. 9 C 210/2001-44, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Praze ve výroku označeným rozsudkem potvrdil rozsudek Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 4. prosince 2001, č.j. 9 C 210/2001-44, jímž byla zamítnuta žaloba, aby bylo určeno, že žalobce je jediným a výhradním vlastníkem vozidla tovární značky Škoda Octavia Combi V. T. žalobcem zakoupeného pod V. T., a žalobci uloženo zaplatit žalované na nákladech řízení 6.200,- Kč, a dále žalobci uložil zaplatit žalované na náhradu nákladů odvolacího řízení 6.275,- Kč k rukám JUDr. J. Ž., do tří dnů od právní moci rozsudku.

V odůvodnění rozsudku odvolací soud zejména uvedl, že soud prvního stupně si pro své rozhodnutí opatřil dostačující skutková zjištění, důkazy správně hodnotil a věc také správně posoudil po stránce právní. Měl za prokázáno, že na žalobce nikdy nepřešlo vlastnictví vozidla SPZ M., když byl přesvědčen o tom, že kupuje vozidlo SPZ H., ovšem vozidlo takového označení mu nikdy předáno nebylo. Fakticky žalobce převzal vozidlo SPZ M., které pochází z trestné činnosti, přičemž vlastnictví k tomuto vozidlu prokázala žalovaná. Žalobce tak převzal vozidlo od nevlastníka, v důsledku čehož na něho nemohlo přejít vlastnické právo, když „na uvedenou skutečnost nelze aplikovat ustanovení § 446 obchodního zákoníku“.

Odvolací soud dále zdůraznil, že ustanovení § 446 obchodního zákoníku se váže k obchodním vztahům, kdy kupující nabyt zboží, které dále pak prodává, přičemž v daném případě vozidlo nebylo určeno k dalšímu prodeji vzhledem k předmětu podnikání žalobce, kterým je výkon zeměměřičských činností. Při důsledném využití dikce ustanovení § 446 obchodního zákoníku by tak v souzeném případě šlo o výkon práva, který musí soud odeprít, neboť takovým postupem by došlo k legalizaci trestné činnosti.

Protože ustanovení § 446 obchodního zákoníku je výjimkou z obecného principu ochrany vlastnictví, nemůže být vykládáno rozšiřujícím způsobem, tedy nad rámec, který „zřejmě měl zákonodárce na

mysli, když předmět takové smlouvy charakterizuje jako zboží“. V daném případě, s ohledem na předmět podnikání obou stran i na účel prodeje a koupě vozidla (pro vlastní užívání a nikoli pro další prodej), o zboží nešlo, a ujednání o aplikaci obchodního zákoníku, pokud by bylo respektováno, by posloužilo k obcházení zákona, který primárně vlastnické právo původního vlastníka chrání. Toto obejití zákona by bylo tak výrazné, že by znamenalo legalizaci postupu, který začal trestným činem (odcizením osobního automobilu žalované), pokračoval zfalšováním označení V. na vozidle, záměnou technického průkazu, rychlým prodejem, ujednáním o působnosti obchodního zákoníku na kupní smlouvu a předmětnou žalobou, přičemž takovýto vývoj nemůže soud dovést rozsudkem, kterým by žalobě vyhověl.

Odvolací soud tedy shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že na zjištěný skutkový stav nelze aplikovat ustanovení § 446 obchodního zákoníku.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce včasné dovolání, jehož přípustnost odvozoval z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. ledna 2001 (dále též jen „o. s. ř.“).

Namítal, že rozhodnutí odvolacího soudu (i soudu prvního stupně) spočívá na nesprávném právním posouzení věci [§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.], neboť „skutek byl po stránce hmotně právní nesprávně posouzen“.

Zdůrazňoval, že 13. října 1999 na základě kupní smlouvy uzavřené s M. L., zakoupil osobní automobil tovární značky Škoda Octavia Combi, SPZ H. (dále též jen „vozidlo“). Kupní smlouva byla uzavřena podle obchodního zákoníku a kupní cena ve výši 460.000,- Kč byla zaplacená v hotovosti oproti předání vozidla. Na výzvu Policie České republiky bylo vozidlo vydáno orgánům činným v trestním řízení a žalobce 7. listopadu 2000 požádal o jeho vrácení, s tím, že vozidlo řádně nabyt, což rovněž doložil kupní smlouvou, potvrzením o úhradě kupní ceny a dalšími listinami. Rozhodnutím ČVS: OVV - 938/99 ze dne 30. května 2001 bylo vozidlo uloženo do úschovy Okresního soudu v Mladé Boleslavi a žalobce i žalovaný byli odkázáni na uplatnění nároku v civilním řízení.

Dovolatel dále zdůrazňoval, že v písemné kupní smlouvě uzavřené s M. L. si strany smlouvy výslovně sjednaly, že se smluvní vztah a veškerá práva a závazky z něho vzniklé budou řídit obchodním zákoníkem (§ 262 obchodního zákoníku), tj. i ustanovením § 446 obchodního zákoníku. S upozorněním na ustanovení § 1 obchodního zákoníku a skutečnost, že obě smluvní strany jsou podnikateli, dále upozorňoval, že vzniklý závazkový vztah je vztahem obchodním i z pohledu ustanovení § 261 obchodního zákoníku.

Odkazuje na judikaturu Nejvyššího soudu, představovanou rozhodnutími z 18. prosince 1997, sp. zn. 2 Odon 144/97, z 29. června 2000, sp. zn. 33 Cdo 1962/98 a z 15. prosince 1998, sp. zn. 33 Cdo 2272/98, zpochybňoval argumentaci soudů obou stupňů, dle které nelze na danou kupní smlouvu aplikovat ustanovení § 446 obchodního zákoníku z důvodu, že toto ustanovení se váže k případům, kdy je nabyto zboží, které kupující dál prodává. Současně namítal, že žádný ze soudů ve svém rozsudku neřešil, jako otázku předběžnou, zda kupní smlouva, na základě které předmětné vozidlo nabyt, byla uzavřena platně či nikoli, ani to, že by vozidlo nenabyt v dobré víře.

Proto dovolatel požaduje, aby dovolací soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání navrhovala jeho zamítnutí, přičemž odkazovala na svá stanoviska učiněná v dosavadním průběhu řízení.

V souladu s body 1., 15. a 17., hlavy I., části dvanácté, zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon

č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se pro dovolací řízení uplatní občanský soudní řád ve znění účinném od 1. ledna 2001.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle tohoto ustanovení je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka, mají po právní stránce zásadní význam. Přitom otázku, zda dovoláním napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam, řeší dovolací soud jako otázku předběžnou. Teprve kladným závěrem dovolacího soudu se stává dovolání přípustným.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Zásadní právní význam rozhodnutí odvolacího soudu dovolací soud shledává (a potud má dovolání za přípustné) ve výkladu ustanovení § 446 obchodního zákoníku.

Odvolací soud (a stejně i soud prvního stupně) založil své rozhodnutí na závěru, že ustanovení § 446 obchodního zákoníku se váže k obchodním vztahům, kdy kupující nabyt zboží, které dále pak prodává, přičemž v daném případě, s ohledem na předmět podnikání obou stran a účel prodeje a koupě vozidla, o „zboží“ nešlo.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, která na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Pro řešení otázky správnosti právního posouzení věci odvolacím soudem je rozhodující výklad § 446 obchodního zákoníku ve znění účinném k 13. říjnu 1999.

Podle ustanovení § 446 obchodního zákoníku kupující nabývá vlastnické právo i v případě, kdy prodávající není vlastníkem prodávaného zboží, ledaže v době, kdy kupující měl vlastnické právo nabýt, věděl, že prodávající není vlastníkem a že není ani oprávněn se zbožím nakládat za účelem jeho prodeje.

Přestože ustanovení § 446 obchodního zákoníku výslovně hovoří o vlastnictví ke zboží a jazykový výklad by tak nasvědčoval, že u jiných věcí (nemajících povahu zboží) se toto ustanovení neuplatní, nelze takový závěr považovat za správný.

Obchodní zákoník totiž v ustanovení § 262 odst. 1 určuje, že si strany mohou dohodnout, že jejich závazkový vztah, který nespadá pod vztahy uvedené v § 261, se řídí tímto zákonem. Nejvyšší soud pak již v rozhodnutí ze dne 18. prosince 1997, sp. zn. 2 Odon 144/97, formuloval a odůvodnil závěr, podle kterého tuto možnost (rozuměj možnost dohodnout užití obchodního zákoníku) mají strany závazkového vztahu, ať již jsou jimi podnikatelé či nikoli, a jde-li o závazkový vztah týkající se jejich podnikatelské činnosti nebo nikoli. V rozsudku uveřejněném pod číslem 1/2000 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek dále Nejvyšší soud uzavřel, že za obchodní vztahy nutno považovat závazkové vztahy, jejichž definice je obsažena v § 261 a § 262 obchodního zákoníku. Od shora uvedených závěrů se Nejvyšší soud nemá důvod odchýlit ani v této věci.

V případech, kdy aplikace obchodního zákoníku vyplývá z dohody stran podle ustanovení § 262 odst. 1 obchodního zákoníku, je nepochybné, že, vzhledem k postavení stran nebo charakteru závazkového vztahu, nelze pojem zboží omezit pouze na věci, které kupující nabývá od jiného podnikatele, aby je

mohl dále prodávat, když takový výklad by, zejména ve vztahu mezi nepodnikateli, popř. mezi podnikateli, ale mimo rámec jejich podnikatelské činnosti, eliminoval možnost dohody předvídané tímto ustanovením. Ostatně rovněž obchodní zákoník v ustanovení § 409 odst. 1 rozumí pod pojmem „zboží“ movitou věc, tedy i tu, kterou kupující dále neprodává.

Jestliže odvolací soud (a stejně tak i soud prvního stupně) založil své rozhodnutí na závěru, že ustanovení § 446 obchodního zákoníku na vztah mezi žalobcem a prodávajícím aplikovat nelze, protože žalobce nenabyl zboží, které by dále prodával, tento právní závěr, na němž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá, není správný, a dovolatelem byl dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. uplatněn právem.

Dovolací soud proto bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) podle ustanovení § 243b odst. 2 věty za středníkem, odst. 3, odst. 6 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu zrušil. Jelikož důvody, pro které nemohlo obstát rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

V další fázi řízení soud prvního stupně neopomene zabývat se otázkou platnosti kupní smlouvy uzavřené mezi žalobcem a M. L., přičemž, dospěje-li v tomto směru ke kladnému závěru, posoudí dále, zda tato smlouva byla uzavřena v režimu obchodního či občanského zákoníku, a to jednak z pohledu ustanovení § 261 odst. 1 obchodního zákoníku (toto hledisko bylo doposud opomenuto) a jednak z pohledu existence dohody stran podle ustanovení § 262 obchodního zákoníku. V případě závěru o nutnosti aplikace obchodního zákoníku soud prvního stupně opětovně zváží, zda jsou splněny podmínky pro nabytí vlastnického práva kupujícím vyžadované ustanovením § 446 obchodního zákoníku.

Právní názor dovolacího soudu o možnosti aplikace ustanovení § 446 obchodního zákoníku i v případě, že předmětem prodeje není zboží, jež má sloužit k dalšímu prodeji, je pro odvolací soud (soud prvního stupně) závazný (§ 243d odst. 1 věta za středníkem o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zpráva o vztazích](#)
- [Zákaz konkurence](#)
- [Vypořádací podíl v bytovém družstvu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Základní kapitál](#)